

Správa o činnosti pedagogického klubu

Prioritná os	Vzdelávanie
Špecifický cieľ	1.1.1 Zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov
Prijímateľ	Základná škola Klokočova 742 Hnúšť'a
Názov projektu	Zvýšenie kvality vzdelávania na Základnej škole Klokočova 742 Hnúšť'a
Kód projektu ITMS2014+	312011S716
Názov pedagogického klubu	Pedagogický klub - PRÍRODOVEDA
Dátum stretnutia pedagogického klubu	05.10.2020
Miesto stretnutia pedagogického klubu	Základná škola Klokočova 742 Hnúšť'a, Hnúšť'a, Klokočova 742, 98101
Meno koordinátora pedagogického klubu	Mgr. Kamila Kovalančíková
Odkaz na webové sídlo zverejnenej správy	https://zs1hnusta.edupage.org/

Manažérske zhrnutie:

Kľúčové slová :

Slaboprospievajúci žiaci, závislosť, rasizmus, násilie, inkluzívny tím a prevencia.

Krátka anotácia :

Zasadnutie klubu sa zaoberalo vyhodnotením práce so slaboprospievajúcimi žiakmi, stretnutím s odborným pedagogickým pracovníkom – školským špeciálnym pedagógom a výmenou skúseností zameraných na prevenciu závislostí, rasizmu a násilia.

Hlavné body, témy stretnutia, zhrnutie priebehu stretnutia:

Téma: Spolupráca s odbornými zamestnancami

Program zasadnutia klubu :

1. Otvorenie pedagogického klubu.
2. Stretnutie so školským špeciálnym pedagógom.
3. Vyhodnotenie práce so slaboprospievajúcimi žiakmi.
4. Výmena skúseností zameraných na prevenciu závislostí, rasizmu a násilia.
5. Diskusia.
6. Závery a odporúčania.

1. Otvorenie pedagogického klubu:

V úvode zasadnutia pedagogického klubu koordinátorka Mgr. Kamila Kovalančíková pripomenula bezpečnostné opatrenia počas konania pedagogického klubu z dôvodu šírenia koronavírusu a základné

informácie k práci klubu – zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov a dôležitosť plnenia úloh vyplývajúcich z národného projektu „Zvýšenie kvality vzdelávania na Základnej škole Klokočova 742 Hnúšťá“, a že v súčasnosti ide do popredia koncepcia vyučovania a vzdelávania s využitím prírodného prostredia, výskumne ladená koncepcia výchovno – vzdelávacieho procesu.

2. Stretnutie so školským špeciálnym pedagógom.

Pedagogické klubu Prírodoveda sa zúčastnila Mgr. Erika Molnárová, ktorá pôsobí na našej základnej škole ako špeciálny pedagóg. Členov pedagogického klubu oboznámila svojou hlavnou náplňou - práce školského špeciálneho pedagóga.

Mgr. Molnárová: Prácu školského špeciálneho pedagóga tvorí priama práca so žiakmi so špecifickými vzdelávacími potrebami. Títo žiaci prichádzajú do učebne špeciálneho pedagóga na individuálne konzultácie podľa vopred stanoveného rozvrhu. Na hodine sa venujú rozvíjaniu tej kognitívnej funkcie, ktorú predchádzajúce diagnostické vyšetrenia odhalili ako problémovú. Časť hodiny je možné využiť aj na objasnenie edukačného obsahu, ktoré sa pri aplikácii bežných pedagogických metód zo strany vyučujúceho dieťaťu nepodarilo pochopiť. Ako pomôcky pri práci využívame odbornú literatúru, pracovné listy, špeciálne hry a cvičenia, špeciálne pomôcky vyvinuté pre pomoc deťom s poruchou učenia a edukačné počítačové programy. Dodržiava zásady špeciálno-pedagogickej intervencie. Dôležitú úlohu špeciálno-pedagogickej intervencie tvoria aj rozhovory so žiakom, ktoré majú posilniť vzťah špeciálneho pedagóga a žiaka na základe dôvery, stimulovať aktivitu a snahu dieťaťa a súčasne ho motivovať do ďalšej práce.

Práca s rodičmi : Termín na konzultáciu si rodičia môžu dohodnúť so špeciálnym pedagógom podľa potreby. Témou takýchto stretnutí býva výmena skúseností rodiča a učiteľa a hľadanie spoločného postupu pri edukačnom pôsobení na dieťa a pri zdolávaní jeho špecifických problémov. Dôležitou súčasťou spolupráce s rodičom je aj kompletizácia povinnej dokumentácie a posilnenie sebavedomia rodiča v jeho náročnej úlohe podporovať vzdelávanie dieťaťa so špecifickými výchovno-vzdelávacími potrebami.

Práca s učiteľmi a výchovným poradcom: Školský špeciálny pedagóg je poradcom a pomocníkom triednych i predmetových učiteľov pri vzdelávaní žiakov so ŠVVP. S predmetovými vyučujúcimi vytvára každoročne individuálny vzdelávací plán z predmetu, do ktorého sa premietajú špecifické problémy žiaka vyplývajúce z jeho diagnózy a priebežne s nimi konzultuje prípadné zmeny v ňom. Triednemu učiteľovi je nápomocný pri vyplňaní povinnej školskej dokumentácie (vysvedčenie, katalógový list žiaka). Pomáha riešiť problémy individuálne integrovaných žiakov a pri vypracovaní IVVP. Spolupráca s výchovným poradcom sa zameriava najmä na absolvovanie celoštátneho testovania piatakov a deviatakov so ŠVVP a na ich umiestnenie na primeraný typ strednej školy.

Spolupráca s centrami psychologických a špeciálno-pedagogických služieb: Úlohou školského špeciálneho pedagóga je koordinovať proces, za pomoci ktorého sa žiak s problémami v učení stáva žiakom s diagnostikovanou a tolerovanou poruchou učenia. Tento proces vyžaduje spoluprácu

nielen rodiča, žiaka, ale aj odborného garanta, ktorým je v tomto prípade CPPPaP. Školský špeciálny pedagóg je sprostredkovateľom medzi školou, CPPPaP a ČŠPP a zabezpečuje súhlas poradenského zariadenia s individuálnou integráciou konkrétného žiaka.

„Školský špeciálny pedagóg je na základnej škole pre žiakov preto, aby sa žiakom (i rodičom) účinne pomohlo a tak sa im úspešne učilo, dobre sa v škole cítili, zažívali úspech v kolektíve žiakov, prežívali radosť zo školskej práce a tak z nich vyrástli zdravé a harmonické osobnosti . . .“

Školský špeciálny pedagóg sa priamo podieľa na výchove a vzdelávaní žiaka so zdravotným znevýhodnením na bežnej škole. Podieľa sa na vypracovávaní individuálneho vzdelávacieho programu. V procese vyučovania poskytuje žiakovi individuálne špeciálno-pedagogické, terapeutické a rehabilitačné služby. Poskytuje konzultácie, rady a informácie ostatným odborným pracovníkom školy i rodičom žiaka. Podľa potreby spolupracuje s ostatnými poradenskými inštitúciami, predovšetkým s centrom špeciálno-pedagogického poradenstva, centrom pedagogicko – psychologického poradenstva, prípadne aj s lekármi. Každý začlenený (integrovaný) žiak musí byť pravidelne sledovaný **psychológom a špeciálnym pedagógom** z príslušného poradenského zariadenia, prípadne vedený v lekárskej starostlivosti. Celkový priebeh vyučovacieho procesu zabezpečuje **triedny učiteľ, školská špeciálna pedagogička a pedagogickí asistenti**. Ďalšou témou bol inkluzívny tím. Ako funguje, kto je a kto nie je jeho členom.

3. Vyhodnotenie práce so slaboprospeievajúcimi žiakmi.

Mgr. Libiaková: Počas svojej dlhoročnej praxe som zistila, že žiaci neprospeievajú z rôznych príčin. U žiakov 1.stupňa je to predovšetkým vplyv rodiny, okolia, sociálnej situácie, v ktorej dieťa žije. Títo žiaci prejavujú záujem o učenie, školu, kolektív, ale často si rodina nesplní svoju povinnosť – dovieť/poslať dieťa do školy, zabezpečiť jeho základné potreby – raňajky, desiata, telesná hygiena, čisté oblečenie, školské pomôcky... V domácnostiach žijú v nevyhovujúcich podmienkach, preto sú často náchylné na choroby, často majú vší a následne nechodia do školy. K tomu musí veľký krok urobiť štát a sociálny systém či už postihmi rodičov aj prevenciou. Príčiny slabého prospechu/neprospechu môžeme rozdeliť podľa rôznych kritérií.

Príčiny slabého prospechu žiakov podľa jeho osobnosti:

- špecifické výchovno-vzdelávacie potreby,
- nepravidelná dochádzka do školy,
- jazyková bariéra vyplývajúca z prostredia,
- neabsolvovanie predprimárneho vzdelávania,
- neosvojené pracovné návyky,
- nesprávne postoje žiaka k učniu.

Príčiny slabého prospechu žiakov podmienené rodinou žiaka:

- nezáujem rodičov o vzdelávacie výsledky a spoluprácu so školou,

- nevyhovujúce materiálne podmienky a nízka kultúrna úroveň rodiny,
- narušená štruktúra rodiny a nevhodné životné podmienky.

Príčiny slabého prospechu žiakov podmienené školou:

- ťažkosti spôsobené zložením tried s veľkými rozdielmi vo vzdelávacej úrovni žiakov,
- vysoké požiadavky na vedomosti a zručnosti žiakov.

Opatrenia na zlepšenie vzdelávacích výsledkov žiakov, ktoré realizujem počas praxe:

- rešpektovanie individuálnych potrieb žiaka (pracovné tempo, striedanie činností, ...),
- vyzdvihovanie pozitívnych stránok týchto detí (šport, kreslenie, spev...),
- inovatívne vyučovacie metódy,
- používanie aktivizujúcich učebných pomôcok,
- individuálny prístup,
- diferencované úlohy,
- skupinová práca.

Mimovyučovacie aktivity:

- doučovanie v popoludňajších hodinách,
- návšteva Školského klubu detí,
- motivácia žiakov k práci v záujmových útvaroch,
- zapájanie žiakov do kultúrnych podujatí, aby zažili úspech,
- zapájania do projektov, ktoré ponúkajú materiálne prostriedky,
- exkurzie, výlety, súťaže...

Organizácia výchovno – vzdelávacieho procesu:

- stretnutia a komunikácia so zákonnými zástupcami žiakov,
- inkluzívny tím,
- spolupráca pedagogických asistentov,
- pomoc školského špeciálneho a sociálneho pedagóga,
- vytvorenie vhodných podmienok na vyučovací proces zo strany školy, vedenia.

p. Valentová: Dôležitým prostriedkom vytvárania inkluzívneho modelu vzdelávania sa v súčasnej edukácii stáva pedagogická asistencia. S. Rigová, M. Zahatňanská považujú pedagogickú asistenciu za „moderný pedagogický nástroj zvyšovania kvality procesov a výsledkov edukácie.“ Úspešnosť inkluzívneho prístupu vo vzdelávaní závisí od viacerých podmienok. Jednou z najdôležitejších je zabezpečenie odbornej prípravy pedagógov a tiež pedagogických asistentov, ktorí sa významne podieľajú na skvalitňovaní výchovno-vzdelávacieho procesu. Učitelia vo svojich triedach spolupracujú s pedagogickými asistentmi a tiež špeciálnymi pedagógmi resp. psychológom.

Ing. Horváthová: Pedagogický asistent sa v súlade s požiadavkami učiteľa a v spolupráci s ním podieľa na uskutočňovaní školského vzdelávacieho programu resp. výchovného programu pre žiakov v období plnenia povinnej školskej dochádzky. Pomáha pri utváraní rovnosti príležitostí vo výchove a vzdelávaní. Pedagogickú asistenciu mnoho učiteľov považuje za významný prostriedok reflexie vyučovania. Pomoc pedagogického asistenta priamo vo vyučovacom procese spočíva najmä v individuálnom prístupe k žiakom, a to nielen k slaboprospeievajúcim. Individuálny prístup môže prebiehať na rôznych úrovniach. Podľa Lipnickej, Valachovej môže mať individuálny prístup tieto úrovne:

- situačnú (pomoc v konkrétnom čase a situácii),
- adaptačnú (pomoc každému žiakovi rozvíjať sa podľa vlastných schopností),
- komplexnú (adresnú, ktorá je „šitá na mieru“ konkrétnemu žiakovi).

p. Valentová: Každá z úrovní je dôležitá v prístupe pedagógov k žiakom, no v spolupráci s pedagogickým asistentom sa možno zamerať najmä na úroveň komplexnú, keďže asistenti pomáhajú konkrétnym žiakom. Prístup učiteľov aj pedagogických asistentov k týmto žiakom skutočne vyžaduje ciele efektívne pôsobenie a špecifickú pedagogickú intervenciu „šitú na mieru“. Najmä, ak pracujú so žiakmi vyžadujúcimi takýto prístup z hľadiska rešpektovania ich špeciálnych vzdelávacích potrieb. Ide o prispôsobenie a zosúladenie edukácie s ich potrebami, schopnosťami a vzdelávacími možnosťami. Striedavo zo strany učiteľov aj pedagogických asistentov je možné venovať pozornosť najmä slaboprospeievajúcim žiakom. Už v začiatkoch školskej dochádzky je potrebné ich podchytenie, aby dokázali neskôr lepšie napredovať a pracovať na úrovni, ktorá je pre nich osobne dosiahnuteľná.

p. Valentová a Ing. Hotváthová: Slaboprospeievajúci žiak nedokáže na hodine pracovať na „100 %“, ako ostatní žiaci v triede preto dané učivo, ktoré má na hodine zvládnuť je menšieho rozsahu a mení sa aj jeho náročnosť. Učiteľ v spolupráci s asistentom sa zamiera na konkrétnu časť učiva- tú hlavnú, ktorej potom venuje väčšiu časť hodiny. K slaboprospeievajúcim žiakom sa hlavne zaraďujú žiaci zo SZP, kde je hlavným dôvodom ich neprospeievania neochota rodičov. Žiakom nevenujú dostatočnú pozornosť a nepomáhajú im s učením. Preto títo žiaci chodia do školy nedostatočne pripravení, čo sa potom odzrkadľuje na ich vedomostiach a výsledkoch. Z pohľadu asistenta na danú problematiku by som povedala, že práca so slaboprospeievajúcimi žiakmi je náročná.

Mgr. Kovalančíková: Škola patrí všetkým, bez ohľadu na to, z akej je dieťa rodiny, akú má farbu pleti, s akým hendikepom sa narodilo, aké prekážky musí v živote prekonávať. Každý rok v septembri zasadne do školských lavíc množstvo detí a ich štartovacia čiara nikdy nie je celkom jednotná. Nie sme klonovaní, sme rozdielni. Ktosi múdry povedal, že práve škola je priestorom, ktorý by mal pomáhať rozdiely prekonávať a nie ich posilňovať, aby mali všetci šancu do budúcnosti – do veľkého dospelého sveta, ktorý nikdy nie je veľmi jednoduchý. Poslušný, aktívny, zdravý, inteligentný, šikovný, usilovný a bezproblémový žiak je snom každého učiteľa. Ale len ten z opačnej strany krivky preverí skutočné

učiteľovo majstrovstvo. Medzi tých, ktorí sú náročnejší na takéto pedagogické majstrovstvo, patria aj slabo prospeievajúci žiaci. Za slabo prospeievajúceho žiaka je v škole obvykle považovaný najmä taký žiak, ktorého vzdelávacie výsledky nevytvárajú predpoklad na úspešné zvládnutie predpísaného obsahu vzdelávania. Môže to byť však aj taký žiak, ktorý z rôznych dôvodov nedosahuje učebné výsledky primerané svojim rozumovým a osobnostným predpokladom a danostiam. Sú aj takí žiaci, ktorí len práve teraz, len práve v tomto období prežívajú neľahké či náročnejšie obdobie vo svojom živote, pasujú sa s ťažkosťami – väčšími či menšími, zdravotnými, emočnými, rodinnými, či s akoukoľvek nepriazňou osudu, alebo len prežívajú obavy, úzkosť, strach, pocity menejcennosti a tieto skutočnosti sa negatívne podpisujú na ich školskom výkone. Všetci si zaslúžia a majú právo, aby sa na nich nazeralo ako na individuality – nie ako na rušivé či prekážajúce faktory, ktoré neplnia očakávania svojho okolia (rodičov či učiteľov). Preto sa dnes tak často hovorí o inklúzii a inkluzívnej škole ako o škole pre všetkých, kde každý žiak (nie len ten s evidentným postihnutím, hendikepom či závažnejším znevýhodnením) má právo na individuálny prístup, na vzdelávanie takými metódami, takými postupmi a prístupmi, takými formami, ktoré sú pre neho najlepšie, najpriateľnejšie a ktoré zabezpečia jeho maximálne osobnostné a vedomostné napredovanie. Úlohou školy je každodenne žiakom pomáhať, realizovať také podporné opatrenia, nachádzať také riešenia, ktoré všetkým deťom zabezpečia osobnostný aj vedomostný rozvoj a progres, pomôžu v rôznych životných situáciách, bez stigmatizácie. Pre mnohé deti učenie nie je práve prechádzkou ružovou záhradou a bez špecifickej pomoci môžu v učení (a nielen v učení) zlyhávať. Každý mozog sa učí inak. Keď sa dieťa cíti bezpečne, je pripravené učiť sa, nasávať vedomosti, rozvíjať sa, rásť. Ale takmer každé dieťa počas školskej dochádzky potrebuje v určitom období alebo v určitých situáciách rôznu špecifickú podporu, špecifickú pomoc. Školy preto na pomoc a podporu slabo prospeievajúcich žiakov môžu využívať služby podporných tímov odborných zamestnancov - školského alebo poradenského špeciálneho pedagóga, školského alebo poradenského psychológa, výchovného poradcu, liečebného pedagóga, sociálneho pedagóga. V našich školách by preto v rámci inklúzie títo odborníci mali mať širšie uplatnenie, ako "len" užšiu špecifickú prácu s deťmi s postihnutím a zdravotným znevýhodnením.

Mgr. Henčová: Na základe mojej praxe, osobných skúseností, musím konštatovať, že jedným z účinných nástrojov práce so slabo prospeievajúcimi žiakmi je, že im zadávame činnosti, v ktorých vidia zmysel. Je veľmi prínosné, keď sa teoretické poznatky premenia na ukážky a príklady z praxe, s ktorými sa môžu stretnúť počas svojho života. Napr. na hodine telesnej výchovy a športu, pred samotným vykonávaním činnosti robíme rozhriatie svalstva a rozcvičenie. Vždy vysvetlím a zdôrazním, prečo je táto aktivita veľmi dôležitá, aby nedošlo k zraneniu a poškodeniu zdraviu. Napr. na hodine Technika v 8. ročníku pri téme Elektrické spotrebiče v domácnosti sme si okrem iného povedali, kde – ako – prečo si vybrať najúspornejší elektrický spotrebič, ako s ním bezpečne pracovať, pretože už dnes žiaci radi rodičom ako vybrať napr. mobil, televízor, PC. Alebo na hod. GEG pri téme Poloha Európy, Afriky, Slovenska a pod. sme poukázali, načo je to dobre vedieť žiakovi, alebo dospelému človeku, kedy sa mu táto informácia hodí

v živote. Ako príklady uviedli: budúce vzdelávanie, práca , život v zahraničí, turistika a poznávanie sveta. Pri tejto téme sme sa bavili aj o tzv. migrácii ľudí. Pri práci so slabo prosapiajúúcimi žiakmi je dôležité aj ich spokojnosť s priebehom výučby. To dosiahneme pokojnou , priateľskou atmosférou, zapojením viacerých zmyslových vnímaní, názornosťou, opakovaním, pochvalou ich osobného napredovania. Prácu týchto žiakov treba neustále riadiť, smerovať, podnecovať. Pozornosť sústreďujem nielen na výučbu , ale hlavne pri slabo prosapiajúúcich žiakov na ich výchovu. Dôraz kladiem na trpezlivosť, húževnatosť, zodpovednosť najskôr voči sebe a potom voči svojmu okoliu. Práca so slabo prosapiajúúcimi žiakmi je náročná. Vyplýva to najčastejšie z ich sociálneho zázemia, často málo podnetného prostredia, slabého povzbudenie od rodičov, slabých životných ambícií, nezájmu, ale i častých porúch učenia, a s tým nedostatočného zvládnutia predpísaných štandardov. Od učiteľa si vyžaduje prípravu na vyučovanie a veľkú trpezlivosť. Svoju prácu so slabo prosapiajúúcim žiakom sústreďujem na vyučovaciu hodinu.

4. Výmena skúseností zameraných na prevenciu závislostí, rasizmu a násilia.

Ing. Horváthová: Je všeobecne známe, že drogy najviac ovplyvňujú mladých ľudí. Z eurobarometra zameraného na postoj mládeže k drogám z roku 2011 vyplynulo, že mladí ľudia sa môžu v priebehu 24 hodín ľahko dostať dokonca aj k tým najnebezpečnejším drogám. Štatistiky EMCDDA vo výročnej správe za rok 2010 o stave drogovej problematiky v Európe uvádzajú, že v Európe zomiera každú hodinu jeden človek na predávkovanie drogami. Narastá aj využívanie internetu na predaj nových drog a na rýchlu výmenu informácií prostredníctvom sociálnych sietí.

Mgr. Kovalančíková: V oblasti zníženia dopytu po drogách boli určené viaceré priority, z ktorých akcentujeme v oblasti školstva zlepšenie dostupnosti a účinnosti prevenčných programov (od počiatočného účinku po dlhodobú udržateľnosť) a zvýšenie informovanosti o rizikách spojených s užívaním nelegálnych drog a iných psychoaktívnych látok a súvisiacich dôsledkoch. Na tento účel by prevenčné opatrenia mali zahŕňať včasné odhaľovanie a intervenciu, podporu zdravého životného štýlu a cieľnú prevenciu (t. j. selektívnu a indikovanú) zameranú tiež na rodiny a spoločensvá.

Problémy a prekážky – výzvy do budúcnosti sa konštatuje, že: „aj napriek viacerým úspešným projektom ostáva najvýraznejším problémom v tejto oblasti nedostatočná odborná príprava pracovníkov s mládežou na formálnej, ale aj neformálnej úrovni (pracovníci s mládežou mimo formálneho vzdelávacieho procesu), ako aj ich nedostatočné ohodnotenie tak finančné, ako i spoločenské.

p. Valentová: „Skupina rovesníkov má na požívanie návykových látok dospievajúci silný vplyv. Preston a Goodfellow (In Burkhart a kol., 2009) skúmali u adolescentov (12 – 17 rokov) vplyv sociálneho učenia na požívanie alkoholu.

Postoje rovesníkov (prevaha noriem súhlasných s deviantným správaním), ich správanie a vlastný súhlas (prijatie deviantných noriem) majú vplyv na to, ako často adolescent pije alkohol, aj na pravdepodobnosť 23 abúzu alebo závislosti. Frekvencia požívanie alkoholu sa zvyšuje vlastným schvaľovaním a rovesníkmi, ako aj počtom rovesníkov, ktorí sa opijú aspoň raz týždenne.

Ing. Horváthová: S užívaním marihuany v adolescencii je spojené trávenie väčšiny večerov vonku a užívanie marihuany s vrstovníkmi alebo staršími súrodencami. Problémy súvisiace so školou sú silným prediktorom vo všetkých štádiách zapletenia sa s „mariškou“. Rodičovský dohľad a pravidlá, rodinné konflikty a väzby predikujú riziko začatia požívania zakázaných drog počas dospievania. Vrelé a podporné rodinné prostredie charakterizované silnými väzbami medzi členmi rodiny s nízkou mierou konfliktnosti v rodine predikuje nižšie riziko začatia požívania zakázaných drog počas dospievania. Dobrá rodičovská kontrola a dohľad vyznačujúci sa starostlivým strážením zo strany rodičov a jasnými pravidlami ohľadom správania detí môže významne znížiť riziko začatia požívania zakázaných drog.

Mgr. Kovalančíková: Znamená to teda, že rodičovské monitorovanie, rodinné pravidlá a pozitívne rodinné vzťahy plnia ochrannú úlohu mediátora negatívneho vplyvu závislosti v rodine, násilia a negatívneho školského prostredia na zneužívanie drog

Mgr. Henčová: Vyučujem predmet Telesná a športová výchova a na týchto hodinách denne pracujeme so žiakmi s bojom proti rasizmu. Robím to prostredníctvom rôznych činností a to od nástupu, hier, pozdravu na konci zápasu podaním si rúk, náhodným rozdelením žiakov do družstiev, upozorňovaním na rovnosť, príkladmi zo sveta športu, zapojením žiakov do súťaží a pod. Pri všetkých športových aktivitách vyžadujem dodržiavanie pravidiel a fair play. Žiaci sú priebežne upovedovaní, usmerňovaní a vedení k ich dodržiavaniu. Jedným z obsahov TSV sú poznatky z olympijskej výchovy, ku ktorým patrí aj kalokagatia a fair-play. Žiaci sú na hodine oboznamovaní aj s významom správnej životosprávy pre pohybový výkon človeka a negatívnym vplyvom fajčenia, alkoholu, drog na zdravie mladého človeka a jeho pohybový výkon. Preventívne žiakov otužujeme a v jednotlivých častiach hodín robíme cvičenia napr. proti sedeniu pri PC, mobiloch, ktoré sú pre žiakov tzv. závislosťou.

Mgr. Libiaková: „*Dobrá škola je tá, ktorá vie riešiť problém šikanovania, nie tá, ktorá hovorí, že sa u nich šikanovanie nevyskytuje*“

Témy prevencie v praxi, s ktorými sa stretávam v praxi ja, koordinátori, ale aj všetci vyučujúci a pedagogickí pracovníci.

- šikanovanie detí, prezývky, výsmech, urážanie
- záškoláctvo
- legálne drogy - fajčenie, alkohol
- drobné krádeže
- kyberšikana
- obchodovanie s ľuďmi
- rasová diskriminácia a iné

Sú to každodenné drobné problémy, ktoré ak sa neriešia v zárodku, môžu prerásť vo vážny osobnostný problém žiaka/ mladého človeka a teda aj k problémom so zákonom.

Podstatou prevencie je viesť malých žiakov k podpore zdravia, zdravého životného štýlu, uvedomeniu si svojej osobnosti, sebahodnoteniu, dôležitosti, potreby pre spoločnosť...

Aktivitami sa žiaci učia:

- spoznať sami seba, svojich priateľov,
- rozvíjať a posilniť svoje kladné osobnostné kvality,
- budovať sebavedomie,
- znášať zodpovednosť za vlastné správanie a konanie,
- budovať správny hodnotový systém,
- vyjadriť svoj názor,
- správne a úspešne komunikovať,
- zvyšovať odolnosť voči stresu a zvládať konflikty,
- rozvíjať pozitívne vzťahy, prosociálne správanie, empatiu a kooperáciu,
- správne a zmysluplne využívať voľný čas.

Príklady na budovanie vzťahov, uvedomenie si seba, iných, na spestrenie hodiny, oživenie hodiny...

1. Výmena miesta:

Žiaci sedia v kruhu na stoličkách. Jednu stoličku učiteľ dá preč a postaví sa do stredu kruhu. Keďže skupina má k dispozícii o jednu stoličku menej, než aký je počet žiakov, vždy ostáva jeden v strede kruhu. Kto stojí v strede kruhu, formuluje vždy vetu: „Vymenia si miesta všetci tí, ktorí...“ a doplní ju najskôr nejakým viditeľným znakom, napríklad „... majú teraz na nohách obuv“. Vzhľadom na to, že v danom momente nikto nie je bosý, tento znak sa týka všetkých, a teda nik nesmie ostať sedieť na svojej stoličke. Preto každý vstane a hľadá si prvú voľnú stoličku, aby si mohol čím skôr sadnúť. Počet stoličiek však nedovoľuje sadnúť si všetkým, jeden opäť nemá voľnú stoličku, ostáva v kruhu a hra sa opakuje.

2. Vytvorme si pravidlá

Je nutné povedať žiakom to, aby skupina mohla fungovať a vzájomne spolupracovať je potrebné vytvoriť si isté pravidlá, ktoré bude každý dodržiavať. Avšak jedno z najdôležitejších pravidiel, ktoré musí dodržiavať každý vrátane učiteľa je, že zo skupiny sa nič nevynáša a všetko čo sa na skupine povie zostáva za zatvorenými dverami. Upozorníme žiakov, že pravidlá si tvoria sami a preto je na nich, aké pravidlá si zvolia. Ak by žiaci spontánne nevedeli začať tvoriť pravidlá môžeme im niekoľko pravidiel ponúknuť. (napríklad: neskákať si do rečí, počúvať jeden druhého, nepoužívať nadávky a vulgárne slová, rešpektovať názory druhých, počkať pokiaľ jeden dohovoria atď.)

3. Rozpletanie kľbka z rúk

Všetci sa postavíme tesne vedľa seba do kruhu. Zatvoríme oči a vystrieme pred seba ruky. Každý sa snaží chytiť ruku niekoho iného. Takto sa medzi sebou prepletieme. Potom otvoríme oči a našou úlohou je sa

rozmotat' bez toho, aby sme sa pustili. Ak sa nám to nepodarí na prvý krát, zopakujeme si to. Väčšinou to však vychádza. Ak je žiakov veľa, rozdelíme ich na dve podskupiny.

4. Veci na kopu

Skupinu rozdelíme na dve družstvá. Úlohou družstva bude za určený čas 1 minútu zhromaždiť na kopu čo najviac vecí začínajúcich sa na písmeno... , nachádzajúcich sa v triede. Vyhráva družstvo, ktorému sa podarí nájsť čo najviac vecí. Hru niekoľkokrát opakujeme s rôznymi písmenami.

5. Na sochárov

Žiakov rozdelíme do dvojíc. Jeden z dvojice predstavuje sochára, druhý sochársky materiál (kameň, hlinu, sneh, ...). Materiál, t.j. budúca socha si vymyslí polohu, ktorú má sochár vytvoriť (napríklad kľáčiaci strelec, sediaci Indián, ...). Sochár sa snaží túto sochu „vysochovať“. Materiál sa bráni. Ak sochár hýbe s jeho končatinami a časťami tela v zlom smere povolí len vtedy, keď sochár smeruje v správnej polohe, výrazu. Keď je socha hotová, vysloví formulu: „Ďakujem, som hotová.“

6. Čo sa mi páči a čo nepáči

Žiakom rozdáme po dva lístočky. Na jeden majú napísať: Čo sa im páči, keď im niekto z triedy povie ... Čo ich povzbudí, čo ich poteší ... Na druhý lístok majú napísať: Čo ich hnevá, keď im niekto z triedy povie alebo urobí ... Z čoho sú smutní, čo im je nepríjemné ... Necháme žiakov samostatne pracovať asi 5 minút a keď to každý napíše, tak sa stretneme v kruhu.

Máme pripravené dva plagáty – jeden farebný, veselý, zelený, „zdravý“ strom a druhý tmavý, smutný, „chorý“ strom. Požiadame žiakov, aby po jednom najskôr povedali to, čo ich hnevá, je im nepríjemné a umiestnili to na „chorý strom“. Potom to, čo im je príjemné, čo sa im páči pripevnili na „zdravý strom“.

7. Pašeráci a colníci

Vyberieme žiaka, ktorý v roly pašerák vyjde za dvere a tri krát sa vráti späť, vždy na dobu jednej minúty. Z troch prípadov iba raz bude mať pod šatami upevnenú obálku, ktorá predstavuje zakázaný pašovaný tovar. Obálka by mala byť pripevnená tak, aby spôsobovala trocha problémy (napríklad je pripevnená kolíkom na prádlo). Colníci, t.j. ostatní žiaci skupiny hádajú, kedy mal dotýčný pašerák u seba obálku. Pri príchode pašeráka sa ho môžu celú minútu ostatní čokoľvek pýtať, nesmú sa ho však dotýkať.

Zdroje iných zaujímavých hier a aktivít, ktoré využívam a odporúčam:

- <https://www.otvorenahra.sk/category/hry-a-aktivita/>
- https://mpc-edu.sk/sites/default/files/projekty/vystup/10_ops_kiskasova_erika_-_cesta_pozitivnej_zmeny.pdf

Mgr. Kovalančíková: Prezentovala etickú výchovu ako prostriedok prevencie závislostí, rasizmu a násilia. Zásady etickej výchovy ako prostriedok prevencie delikventného správania Pre výučbu etickej výchovy platí sedem zásad, ktorých úlohou je usmerňovať vzťah učiteľa a žiaka a zároveň je možné chápať ich ako filozoficko-pedagogické východisko výchovy k hodnotám. Zásady, ktoré platia vo výučbe etickej výchovy, súčasne vytvárajú bezpečné prostredie aj pre prevenciu sociálno-patologických javov. Ich

dodržiavaním sa u žiakov vytvárajú zvyky a stereotypy v správaní, ktoré z nich robia dobrých, tolerujúcich, solidárnych a oceňujúcich ľudí. Učiteľov zásady vedú k hľadaniu dobra v deťom/mladých ľuďoch, k oceňovaniu malých pokrokov a učia ich hodnotiť tak, aby vždy vytvárali podnety pre ďalší sebarozvoj. Základným pravidlom etickej výchovy je vytvorenie výchovného spoločenstva v triede. Výchovné spoločenstvo žiakom umožňuje pracovať v prostredí, v ktorom sa cítia bezpečne a neboja sa požiadať o pomoc. Je to tiež prostredie, v ktorom prevláda dôvera a učenie sa umožňuje žiakom využívať všetky svoje možnosti. Zodpovednosť za vlastné výsledky sa tak prenáša z učiteľa na samotné deti, pričom vedia, že učiteľ je ich partnerom a pomocníkom. Výsledkom takéhoto učenia je nielen schopnosť dieťaťa pracovať v tíme, ale i preberanie zodpovednosti za seba samého, osvojenie si rôznych stratégií učenia sa, schopnosti prijímať názory druhých ľudí a pod. K úspešnému vytvoreniu výchovného spoločenstva, a teda aj bezpečného prostredia v triede, je nevyhnutné spoločné (interaktívne) vytváranie systému pravidiel, ktoré sa stávajú záväznými normami pre učiteľa i pre žiakov. Súčasťou uvoľneného a podporujúceho prostredia je bezpodmienečné prijímanie dieťaťa takého, aké je (jedna zo zásad etickej výchovy). Láska k deťom/žiakom/študentom nemôže byť podmienená splnením akýchkoľvek požiadaviek. Mať rád svojich žiakov, znamená aj to, že ich akceptujeme takých, akí sú – so všetkými nedostatkami a chybami. Na druhej strane, objektívna a citlivá kritika podporuje otvorený vzťah medzi učiteľom a žiakom. Samostatnou zásadou etickej výchovy, ktorá úzko korešponduje s vytvorením spolupracujúceho spoločenstva je formulovanie presných pravidiel. Pravidlá predstavujú cestu k pozitívnej klíme v triede, ktorá (následne) podporuje rozvoj funkcií výučby. Pravidlá výučby sú v podstate normami, ktoré usmerňujú život v triede a predstavujú možnosť napredovania v sociálne komunikačných, personálnych, ale i občianskych kompetenciách. Pravidlá spolupráce (života v triede, alebo akokoľvek inak ich nazveme, ale vždy to musia byť pravidlá všetkých v triede) umožnia žiakom v triede vyjadriť sa, nebáť sa a pomôžu pri utváraní spoločenstva, v ktorom sa deti cítia dobre. S. Kovalik (1996) preto navrhuje vytvoriť triedne pravidlá, ktoré nazýva Zručnosti života a Celoživotné pravidlá, ktoré sú základom pri vytváraní prostredia charakteristického neprítomnosťou ohrozenia a zvyšujúcimi schopnosť učiť sa a my dodávame, že aj prostredím potrebným pre osobnostný, sociálny a morálny vývin.

Ďalším krokom prevencie sociálno-patologických javov na hodinách etickej výchovy je prijatie dieťaťa takého, aké je. Nie je správne podmieňovať lásku k dieťaťu podmienkami: „Budem ťa mať rád/rada, ak...“. Učiteľ by mal byť prvým, kto vo vzťahu učiteľ – žiak prejavuje sympatie a lásku, akceptuje dieťaťa/žiaka ako hodnotu. Akceptácia sa prejavuje prioritne v tom, že si učiteľ nájde čas na rozhovor so žiakom, oceňuje jeho kvality, zlepšenia, posuny v správaní a konaní, učiteľ je láskavý a pozorný k potrebám a záujmom svojich žiakov. Táto zásada etickej výchovy je v podstate aj akousi reakciou na to, že súčasné deti majú len málo času na rozhovor s ich rodičmi (podľa prieskumu slovenskej Linky detskej istoty deti sa s rodičmi rozprávajú v priemere len 15 min. denne, pričom ich rozhovor je zvyčajne obmedzený na príkazy a zákazy). Rozhovory strácajú dávku intímnosti, deti a mladí ľudia sa nemajú s kým podeliť o

vlastné starosti alebo aj radosti. Ak učiteľ ukáže, že počúva – prijíma dieťa, potom aj ono začne počúvať druhých okolo seba. Vynaložené úsilie na prijatie dieťaťa takého, aké je, načúvanie dieťaťa/mladému človeku u nich vzbudzuje pocit, že niekomu na nich záleží, vytvárajú si k učiteľovi pozitívny vzťah a tým je väčšia pravdepodobnosť, že sa mu zdôveria s prípadnými problémami (šikanovanie, experimentovanie s drogami a pod.). Ďalšou zásadou etickej výchovy je pripisovanie pozitívnych vlastností deťom. V podstate je táto zásada úzko prepojená s predchádzajúcim pravidlom. Dieťa sa stane takým, aké vlastnosti mu pripisujeme, avšak je nevyhnutné akceptovať zásady hodnotenia. Na jednej strane by mal učiteľ pripísať žiakom pozitívne vlastnosti, avšak nie je vhodné prehliadať nesprávne alebo neprimerané správanie sa žiakov. K tomu slúži zásada indukčnej disciplíny, ktorej podstatou je upozorňovanie na negatívne javy v prejavoch žiakov a na ich dôsledky.

5. Diskusia:

Vyučujúci si navzájom:

- predložili ukážky práce v jednotlivých ročníkoch,
- hodnotili prínosy a negatíva efektívnej spolupráce v rámci pedagogického klubu a záujmových útvarov,
- ponúkli kolegom možnosti inšpirovania sa,
- Mgr. Kovalančíková upozornila na zmenu v čase konania sa záujmových útvarov:
Odhalíme pravdu prírody – utorok – 13. 00 - 15. 00 h + Potvrdíme pravdu prírody – streda – 13. 00 - 15. 00 h, z dôvodu zmeny rozvrhu hodín,
- Mgr. Kovalančíková poďakovala členom Pedagogického klubu Prírodoveda za zaujímavé príspevky.

6. Závery a odporúčania:

- Dbieť na vzťahy v školskom prostredí, ich vplyv na výchovnovzdelávací proces.
- Vzájomne spolupracovať pri príprave výchovno – vzdelávacieho procesu, záujmových útvarov a pedagogického klubu.
- Dôkladne poznať potreby a vlastnosti žiakov v kontexte školských a mimoškolských činností.
- Po skončení výchovno – vzdelávacieho procesu vyvodiť závery a urobiť potrebné opatrenia.
- Pri interakcii klásť dôraz na podporu interpersonálnych vzťahov, na vytváranie vzťahov a väzieb vedúcich k vzájomnej pomoci, vzájomnej úcte, starostlivosti o iného, ale aj predchádzaniu negatívnych vzťahov – nechote pomôcť, nezaujem o spoluprácu v pedagogickom kolektíve, nezaujem o spoluprácu s rodičmi.
- Vzhľadom k tomu, že v inkluzívnom prostredí sa častejšie stretávame s rôznorodými skupinami, je potrebné venovať pozornosť i medziskupinovému vzťahu – spolupráci medzi skupinami v triede, kooperácii pri učení, spolupráci medzi odbornými a pedagogickými zamestnancami.

- Využívať metódy a formy práce podporujúce inkluzívne vzdelávanie.
- Sledovať a dodržiavať platnú legislatívu.
- Zameriť sa na aktivity na rozvíjanie prírodovednej gramotnosti a zároveň aj čitateľskej gramotnosti.
- Pripraviť materiály pre budúce stretnutie pedagogického klubu:

Téma stretnutia: Učebné pomôcky

Rámcový program stretnutia:

1. Príprava pomôcok a učebného materiálu.
2. Výmena skúseností.

Vypracoval (meno, priezvisko)	Mgr. Kamila Kovalančíková , koordinátor PgK Prírodoveda
Dátum	05. 10. 2020
Podpis	
Schválil (meno, priezvisko)	Mgr. Ľubica Henčová
Dátum	
Podpis	